

Szabó Előd

Tábortűz¹

(húsvéti ünnepi beszéd)

„Amikor elmúlt a szombat, a magdalai Mária és Mária, a Jakab anyja, valamint Salómé illatos keneteket vásároltak, hogy elmenjenek, és megkenjék Jézus testét. A hét első napján, korán reggel, napkeltekor, elmentek a sírbolthoz, és erről beszéltek egymás között: „Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt bejáratáról?” Ekkor felnéztek, és látták, hogy a kő el van hengerítve. Pedig az igen nagy volt. És amikor bementek a sírboltba, látták, hogy egy fehér ruhába öltözött ifjú ül jobb felől, és megrettentek. De az így szólt hozzájuk: „Ne féljete! A názáreti Jézust keresitek, akit megfeszítettek? Feltámadt, nincsen itt. Íme, ez az a hely, ahova őt tették. De menjetek el, mondjátok meg a tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt, amint megmondta nektek.” Ekkor kijöttek, és elfutottak a sírbolttól, mert remegés és döbbenet fogta el őket; és senkinek sem mondtak el semmit, mert féltek. (Mk 16,1–8)

Húsvét ünnepe valami nagy titkot hordoz magában.

Az ünnepet nem az teszi teljessé, ha a titkot megpróbáljuk leleplezni, netán úgy teszünk, mintha megfejtenénk. Nemegyszer hallottam olyan húsvéti megnyilvánulást, amely arról szólt, hogy Jézus testi feltámadását bizonygatta, s ezeknek a bizonygatásoknak legnagyobb fegyvere mindig a zsarolás: ha nem hiszed, akkor hitetlen vagy, akkor bűnös vagy, akkor nem tartozol a keresztények, a Jézust követők családjába! De unitárius templomokban sokszor hangzik el az is, hogy „mi nem hiszünk a test feltámadásában”, bevallom, talán évekkkel ezelőtt én is ragadtattam el magam efféle elhamarkodott kijelentésre. Ezekben a megnyilvánulá-

¹ A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa által meghirdetett beszédpályázat III. helyezettje.

sokban is, ha burkoltabb formában is, de van némi zsarolás: ha hiszel a test feltámadásában, ha hiszel az üres sír legendájában, akkor tudatlan vagy, hiszékeny és gyerekes vagy, akkor nem is tartozol igazán a tiszta unitárius hitet vallók közé.

Ennek a két szélsőségnek a veszélye is arra int minket, hogy óvatosan bánjunk a húsvéti titokkal, mint egy olyan bűvös dobozzal, amelyben nem tudjuk, mi van, amelyről nem tudjuk, hogy melyik oldalán és hogyan nyílik, talán csak azt tudjuk róla, hogy értékes önmagában, külsejében, és értékes kincseket rejt a belsőjében.

E kincsesláda sokfélesége és titokzatossága az evangéliumi talajban gyökerezik. Ha elolvassuk a Bibliában levő négy leírást a Jézus halálát követő harmadik napról, már lehetetlen egy egységes képet alkotni arról, hogy tényszerűen, valójában mi is történt. Máté evangéliumában az asszonyok félelemmel és örömmel szembesültek a csodával: „... nagy földrengés volt, az Úr angyala leszállt a mennyből, odament, elhengerítette a követ, és leült rá. Tekintete olyan volt, mint a villámlás, és ruhája fehér, mint a hó.” (Mt 28,2–3); Lukács evangéliumában az asszonyok elbeszélték a tanítványoknak, amit láttak: „... két férfi lépett melléjük fénylő ruhában. Majd amikor megrémülve a földre szegezték tekintetüket, azok így szóltak hozzájuk: „Mit kerestek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt.” (Lk 24,5–6). De a tanítványok üres fecsegésnek nyilvánították a beszámolót, kivéve Pétert, aki elfutott a sírhoz, hogy meggyőződjön arról, amit meséltek nekik. János evangéliumában egy asszony megy a sírhoz, és amikor megsejti a csodát, akkor hírül viszi a tanítványoknak, akik közül Péter és János versenyt szalad a sírhoz: Péter beront a sírboltba, és keresi a testet, kézbe veszi a lepleket, János pedig később lépett be „és látott, és hitt.” (Jn 20,8) És azért választottam Márk evangéliumából ünnepi beszédem alap gondolatát, mert annak befejezése még drámaibb, még titokzatosabb, még inkább elgondolkodtató: „És amikor bementek a sírboltba, látták, hogy egy fehér ruhába öltözött ifjú ül jobb felől, és megrettentek. De az így szólt hozzájuk: „Ne féljete!” ... Ekkor kijöttek és elfutottak a sírboltból, mert remegés és döbbenet fogta el őket; és senkinek sem mondtak el semmit, mert féltek.” (Mk 16,5–6.8)

A mai ember hozzászólt ahhoz, hogy az újságban a legbonyolultabb eseményt is néhány mondatban összefoglalják, vagy a televíziós híradóban tényszerűen, röviden, lehetőleg egyértelműen megfogalmazzák. Ha ezeket az evangéliumi feljegyzéseket alapul véve egy ilyen híradást kellene szerkeszünk, melyben tényszerűen elmondjuk, hogy mi is történt valójában, akkor nagyon valószínű, hogy cifra magyarázkodások csapdájába bonyolódnánk. Ezért sántítanak azok a „mindentudó” húsvéti szónoklatok, melyek pontosan tudni vélik, hogy mi történt. A négy evangélium beszámolója alapján ugyanis egyáltalán nem világos,

hogy mi történt: ki hengerítette el a követ? Volt-e valaki vagy valami a sírboltban? Egy vagy két fehér ruhás férfi fogadta az érkezőket? Mit mondott nekik, és azokra milyen hatással volt a találkozás?

De ugyanolyan furcsa lenne, ha a sok különböző érzés és élmény, a különböző szempontok, vérmérsékletek, lelki világok által tükröződő, nehezen megfeythető vagy éppen megfeythetetlen titok láttán csak legyintenénk, és azt mondanánk: semmi sem történt, csak képzelődés, csak mese!

Nem tudjuk, hogy mi történt, mert a tanúk, a szereplők eltérően, más-más módon észlelték a történetet. De tudjuk, hogy valami történt, mert az élénk élménybeszámolók és a tanítványok elkötelezettsége, áldozatkészsége arról árulkodik, hogy ez a nap, ez az élmény megváltoztatta, egy életre szólóan megpecsételte az életüket.

Húsvét nagy titkával szemben ezért nem is az a fontos, hogy megadjuk az unitárius választ, lehorgonyozva valahol a vakhit és a szélsőséges racionalizmus közötti szakasz valamely pontján. Húsvétkor a titkok tiszteletben tartásával kell megfogalmazzuk unitárius kérdéseinket a kétezer évvel ezelőtti eseményekkel kapcsolatban, és azok tükrében a mi hitünkkel kapcsolatban is.

A húsvéti történet szereplőit minden eltérés ellenére a félelem és az öröm érzéseinek kettőssége köti össze. Minden vallás mélyén ott van a félelem és az öröm kettőssége, hiszen a vallások a félelem elleni védekezésként a végtelen jószág oltalmának örömét ajánlják fel az ember számára. Mi is, mindannyian alapvetően azért vagyunk itt, mert hívő emberek vagyunk. Ha másféle is a hitünk, de lelkünk mélyén a hit azt jelenti, hogy miképpen találunk választ, erőt, reménységet, örömet a félelmeinkkel való szembenézésben.

És sokféle félelmeink közül a legnagyobb tagadhatatlanul az elmúlás, a halál. A meghalást nem lehet gyakorolni vagy elképzelni, a meghalás minden ember számára egyedi, hitet próbára tevő élmény. Csak a hozzátartozónak nem mindegy, hogy fiatal vagy idős, 33 éves vagy 88 éves korban ragadja el a szeretett személyt a halál, a haldokló ember számára ugyanúgy félelmetes az ismeretlenbe való távozás. Éppen ezért foglalkoznak a vallások is a halállal, a halál utáni lét vagy nemlét kérdésével, mert ebben a végső félelemben nem hagyhatják magára az embert.

Azért vagyunk itt, azért vagyunk vallásosak, mert hisszük azt, hogy Isten, aki megalkotott és szeret bennünket, egész életünkben támogat minket abban, hogy félelmeinkkel megbirkózzunk, és éppen ezért abban is bízunk, hogy megsegít minket a legnagyobb félelemben is, a halállal való szembesülésben is. Hogy fehér ruhában küldi-e angyalát vagy küldöttjeit, hogy testi feltámadásban vagy a lélek örökéletében tart-e meg bennünket, hogy lesz-e az elmúlás után kapcsolata-

tunk e földi étellel vagy sem, ezeket a kérdéseket s még sok más ehhez hasonló kérdést lehetetlen mindenki számára elfogadható módon megválaszolni. De erőt ad a felismerés, hogy amint különböző emberek vagyunk, de alapvetően mind Isten gyermekei, úgy hitünk részletei is lehetnek sokfélék, de alapvetően mind Isten bölcsességében és szeretetében bízunk. Így tudjuk a félelmekben, s a legnagyobb félelemben is megélni a reménység és hit örömét.

Az unitárius húsvétot nem tudom úgy elképzelni, mint egy katedra, szószék, trónus vagy parancsnoki magasság felől elhangzó tanítást, kioktatást, eligazítást, ahol fenyegetéssel, lelki zsarolással akarja egy ember meghatározni, hogy mit szabad, mit illő hinni. Az unitárius húsvét olyan, mint egy tábortűz. A sötét és hűvös félelem felől jövünk, körbeüljük a fényt és meleget adó tüzet, mely távol tartja a fenyegető vadakat. Lehet, hogy a tüzet más szögből látjuk, lehet, hogy egyszerűen mást nézünk, mert van, aki a magasba csapó láng útját követi tekintetével, s hajlandó szárnyalni azzal, más pedig a tűz forrását csodálja, s a miérteket keresi. De a tűz körül alkalom nyílik a találkozásra, a mesélésre, az élmények, félelmek, örömök és hitfelfogások megosztására. Nem megkövesedett, előre gyártott válaszokat keresünk, melyeket bűn el nem fogadni, megkérdőjelezni, hanem merjük elmondani, megvallani személyes hitünket azok között, akikben bízunk, és merjük meghallgatni mások vallomását, azokét, akik között élünk. És őrizkedve attól, hogy egymás meggyőzése legyen a cél, amikor nem akarjuk görcsösen az egyformaságot, akkor fogjuk megérezni a sokféle hitben a közöst, az összetartó erőt, az együvé tartozást.

Tudom, hogy az ünnep a templomozás után folytatódik a családi asztaloknál. Ott is beszéljünk, beszélgessünk hitünkről.

Tudom, hogy az ünnep nagyobb közösségekben, egy-egy pohár bor mellett is folytatódik. Ott is lehet vallani és odafigyelni.

Használjuk fel az ünnep minden pillanatát és helyzetét, üljünk le a húsvéti tábortűz mellé, s tegyük fel bátran önmagunknak és másoknak is a húsvétal kapcsolatos unitárius kérdéseinket, mert akkor képesek leszünk félelmeink letagadása nélkül, de az örömtelen kétségbeesés nélkül is élni életünket. Ámen.